

С Ч Е Т О В О Д Н А   П О Л И Т И К А

на „ЕНЕМОНА” АД

гр. Козлодуй ул. „Панайот Хитов” 1 А

приета от СД и утвърдена със Заповед от 01.01.2007 г. на
Изп. Директор на „Енемона” АД

РЪКОВОДСТВО НА „ЕНЕМОНА” АД:

Дружеството се управлява от Съвет на директорите в състав: Дичко Прокопиев Прокопиев, Людмил Иванов Стоянов, Цветан Каменов Петрушков, Богомил Арсенов Спирдонов, Илиан Борисов Марков и Прокопи Дичев Прокопиев.

Дружеството се представлява от изпълнителните директори: Дичко Прокопиев Прокопиев, Людмил Иванов Стоянов, Цветан Каменов Петрушков и прокуриста Богдан Дичев Прокопиев, заедно и поотделно.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА СЧЕТОВОДСТВОТО:

Технологичната и организационната структура на дружеството определят възможностите за прилагане на съответната организация и форма на счетоводството. Организацията на счетоводството на „Енемона” АД зависи и от възможностите и качествата на използвания счетоводен софтуер, който може да бъде само на български език.

В условията на пазарната икономика са необходими повисоки изисквания към качеството на професионалната подготовка и практическите умения на лицата, организиращи и осъществяващи счетоводството, особено при прилагането на Международните стандарти за финансово отчитане /МСФО/.

Общите изисквания към организацията на счетоводството в „Енемона” АД са в непосредствена връзка с регламентираните в Закона за счетоводството принципи:

- Текущото начисляване предполага резултатите от сделки и събития да се начисляват в момента на тяхното възникване – в момента на събитието, и да се включват в годишните финансови отчети за периода за който се отнасят. Финансовите отчети, изготвени при спазване на този принцип, осигуряват на външните потребители информация не само за изплащането и получаването на паричните средства от минали сделки, но и за задълженията за изплащане/получаване на такива в бъдеще.

- Действащо предприятие – означава, че „Енемона” АД няма намерение или необходимост от предприемане на действия за своето ликвидиране или да намали съществено обема на дейността си.
- Предпазливостта изисква своевременно оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции. Не се препоръчва да се отчитат предполагаеми приходи и печалби.
- Съпоставимостта между приходите и разходите изисква извършените разходи по определена сделка или дейност да се отразяват във финансовия резултат за периода, през който се черпи изгода от сделката или дейността. Приходите се записват и оказват влияние върху финансовия резултат за периода, през който са отчетени разходите за тях.
- Предимството на съдържанието пред формата изисква сделките и събитията да се отразяват счетоводно съобразно тяхното икономическо съдържание, същност и финансова реалност, а не формално – не според правната им форма.
- Запазване при възможност на счетоводните политики от предходния период за да се осигурява съпоставимост на счетоводните данни и показатели от текущия период с тези от предходните периоди.

В общите положения по изготвяне и представяне на финансовите отчети към МСФО тези принципи се третират като основни предположения или са част от качествените характеристики на финансовите отчети.

Създадената организация на счетоводството в „Енемона” АД осигурява:

- Всеобхватно хронологично регистриране на счетоводните операции;

- Използване на систематични счетоводни регистри за обобщаване на счетоводната информация, които се откриват в началото на годината /отчетния период/ и се приключват в края на годината /отчетния период/.

Индивидуален сметкоплан

На база постановките на Закона за счетоводството и приложимите счетоводни стандарти в „Енемона” АД е разработен и се прилага индивидуален сметкоплан за счетоводно отчитане в който са включени необходимите синтетични сметки и аналитичните сметки към всяка синтетична счетоводна сметка. Сметките са групирани в девет раздела:

- Раздел 1 – сметки за капитали
- Раздел 2 – сметки за дълготрайни активи
- Раздел 3 – сметки за краткотрайни материални активи
- Раздел 4 – сметки за разчети
- Раздел 5 – сметки за финансови средства
- Раздел 6 – сметки за разходи
- Раздел 7 – сметки за приходи
- Раздел 8 – кореспондиращи балансови сметки
- Раздел 9 – сметки за условни активи и пасиви

Системата на индивидуално прилаганите счетоводни сметки в „Енемона” АД осигурява възможност за синтетично и аналитично отчитане на счетоводните обекти от дейността й.

Първични счетоводни документи и документооборот

Извършените стопански операции се регистрират в счетоводни документи , които биват първични, вторични и регистри.

Първичните счетоводни документи са тези, в които за първи път се регистрира възникнала стопанска операция или възникнало събитие.

В „Енемона” АД има утвърден от ръководството Правилник на документооборота, в който са посочени възможните за използване счетоводни документи и лицата, които подписват първичните документи за извършените вътрешни стопански операции, както и тези стопански операции засягащи клиенти на фирмата. Определени са и лицата, които подписват /заверяват/ получените във фирмата външни документи за закупени активи или консумирани услуги.

Поправки и добавки в първичните документи не могат да се правят – при погрешно съставяне те се анулират и се съставят нови.

Възприета е постановката отговорността за достоверността на информацията в първичните счетоводни документи да се поема от лицата, които са ги съставили и/или подписали.

Основни етапи на създаването на първичните счетоводни документи са:

- оформяне на документа;
- приемане и подготовка за счетоводно обработване на документите;
- счетоводна обработка на документите;
- съхраняване на счетоводните документи в архива на фирмата.

Инвентаризации

Активите и пасивите подлежат периодично на инвентаризиране с основна цел тяхното вярно и точно представяне в годишните финансови отчети.

Съгласно Закона за счетоводството – инвентаризациите се извършват всяка година от комисия по ред, определен със Заповед от ръководството, преди съставяне на годишните

финансови отчети .

Преди да се извърши инвентаризация е необходимо да се осчетоводят всички възникнали и документиранни стопански операции, факти или събития.

Основно внимание при инвентаризациите се отделя на материалните активи, а когато има материални активи извън фирмата те се инвентаризират отделно.

Инвентаризацията се съгъства с инвентаризационен опис и сравнителна ведомост, които е необходимо да съдържат следните задължителни реквизити: наименование и мярка на актива; фактическа наличност по счетоводни данни с данни в натурално и стойностно изражение; разлики под формата на липси или излишъци с информация в натурално и стойностно изражение.

Резултатите от инвентаризациите се оформят в протоколи за:

- компенсации на липси с излишъци;
- липси за сметка на предприятието;
- липси за сметка на виновните лица;
- липси за сметка на неизвестни лица – до приключване на следствените действия.

Текущо счетоводно отчитане

Дълготрайни материални активи

Дълготрайни материални активи се признават съгласно постановките на МСС 16 „ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ” и тяхната **стойност при придобиване не е по-ниска от 500 (петстотин) лева.**

Съгласно приложимите стандарти дълготрайните материални активи са нефинансови ресурси, придобити и притежавани от предприятието, които имат натурално-веществена форма; използват се за производството и/или доставката/продажбата, за отдаване под наем, за административни или други цели; очаква се да бъдат използвани през повече от един отчетен период.

Дълготрайни материални активи са:

- Земи (терени)
- Подобрения върху земите
- Сгради
- Машини
- Съоръжения
- Оборудване
- Транспортни средства
- Компютърна техника
- Обзавеждане и трайни активи

Дълготрайните материални активи от всяка група и вид се отчитат като отделни инвентарни обекти. Ако съставните части на актива имат различни полезни срокове на годност се определят и различни амортизационни норми.

Всеки инвентарен обект получава свой инвентарен номер. Инвентарните номера на инвентарните обекти се подреждат по различни кодови системи, като за всяка посочена група се запазват отделни инвентарни номера.

Първоначалната оценка на придобитите дълготрайни материални активи се определя от цената на придобиване, която е в пряка зависимост от начина на тяхното придобиване. Тя се определя индивидуално при всяка доставка или при всяко създаване в предприятието.

В зависимост от начина на придобиването им дълготрайните активи се първоначално се оценяват по цена на придобиване, по себестойност или по справедлива цена:

- За ДМА, създаден /произведен/ в предприятието, първоначалната оценка е по себестойност, т.е. по извършените разходи за неговото създаване;
- ДМА, придобит чрез възлагане или чрез покупка, се оценява първоначално по заплатената сума;

- ДМА, придобит безвъзмездно, се оценява по справедлива стойност към датата на придобиване;
- ДМА, придобит чрез правителствено дарение, се оценява по справедлива стойност към датата на дарението;
- ДМА, придобит при условията на разсрочено плащане, се оценява по еквивалента на паричната цена, а разликата до договорената сума за плащане се признава за лихвен разход; Лихвите се отчитат текущо, при получаване на фактура от лизингодателя;
- ДМА, придобит чрез замяна с друг дълготраен материален актив, се оценява по справедлива стойност към датата на замяната, освен ако сделката няма търговско съдържание или справедливата стойност и на двата актива не може да бъде надеждно оценена – в този случай оценката става по балансовата стойност на отдадения актив.

В цената на придобиване се включват:

- Покупна цена, включително мита, невъзстановими данъци, нотариални и други такси, след приспадане на всякакви търговски отстъпки;
- Всякакви разходи, пряко отнасящи се до привеждане на актива на местоположението и в състоянието, необходими за експлоатацията му по начина, предвиден от ръководството; разходи за персонала, произтичащи пряко от създаването или придобиването на активи; разходи за подготовка на обекта като подготвителни работи по изравняването на терени, отводняване и др.; разходи по преместване на съществуващи постройки и др. препятствия; разходи за първоначална доставка и обработка, за инсталиране и монтаж; за изпитания дали активът функционира правилно, но след приспадане на евентуални приходи от продажби на произведените единици до момента на привеждане на актива на съответното местоположение и желаното състояние; професионални хонорари на архитекти, адвокати, консултанти и други

специалисти;

- Първоначалната приблизителна оценка на очакваните разходи за демонтаж, преместване на актива и възстановяване на площадки, ако има поето задължение за такова възстановяване – тези разходи се отчитат като провизии;

В цената на придобиване не се включват:

- Разходи за откриване на нов обект;
- Разходи за въвеждане на нова услуга, включително разходите за реклама или промоция;
- Разходи за извършване на дейност на ново местоположение или с нова категория клиенти, включително разходи за обучение на персонала;
- Административни или други общи разходи;
- Разходи, извършени докато активът предстои да бъде въведен в употреба или се експлоатира на по-малко от половината от производствената му мощност;
- Понесени първоначални оперативни загуби;
- Разходи за преместване или реорганизация на част или цялата дейност на предприятието;
- Вътрешни печалби при вътрешноизграден актив, както и необичайни количества бракувани материали, труд и други ресурси;

При изваждането им от употреба дълготрайните материални активи се отписват по балансова стойност. Възникналата печалба или загуба от този акт се признава в отчета за доходите за текущия период.

Полезният живот на всеки дълготраен материален актив се определя при придобиването му и е в границите или годините, както следва:

- сгради над 25 години;

- машини, съоръжения и оборудване над 5 години;
- транспортни средства над 5 години;
- компютри над 2 години;
- други дълготрайни материални активи над 5 години.

За **счетоводни** цели се прилагат следните амортизационни норми, които са утвърдени от ръководството на „Енемона” АД и са в сила от 01.01.2007 г.:

- за масивни сгради, в т.ч. инвестиционни имоти, съоръжения, предавателни устройства, преносители на електрическа енергия и съобщителни линии – 2 %;
- за машини, производствено оборудване, апаратура – 15%;
- за транспортни средства /без автомобилите/, покрития на пътища и самолетни писти – 5 %;
- компютри, периферни устройства за тях, софтуер и право на ползване на софтуер – 15 %;
- автомобили – 10 %;
- ДМА и нематериални активи, за които има ограничен срок на ползване съгласно договорни отношения или законово задължение - 4 %;
- За всички останали амортизируеми активи – 10 %;

На тази основа се определя нормата на амортизация, като се прилага линеен метод. Амортизационната сума е равна на цената на придобиване, намалена с предполагаемата остатъчна стойност, когато нейната сума надвишава 10 % цената на придобиване.

За **данъчни** цели се прилагат данъчни амортизационни норми, които не надвишават посочените норми в ЗКПО:

- за масивни сгради, в т.ч. инвестиционни имоти, съоръжения, предавателни устройства, преносители на електрическа енергия и съобщителни линии – 4 %;
- за машини, производствено оборудване, апаратура – 30%;
- за транспортни средства /без автомобилите/, покрития на пътища и самолетни писти – 10 %;
- компютри, периферни устройства за тях, софтуер и право на ползване на софтуер – 50 %;
- автомобили – 25 %;
- ДМА и нематериални активи, за които има ограничен срок на ползване съгласно договорни отношения или законово задължение - не повече от 33 1/3 %;
- За всички останали амортизируеми активи – 15 %;

Всяка година се извършва оценка на останалия полезен живот на дълготрайния материален актив.

Земите и произведенията на изкуството не се амортизират поради разбирането, че те притежават неограничен полезен икономически живот.

Последващите разходи, които водят до промяна в очакваната икономическа изгода, се включват в стойността на съответния дълготраен материален актив, а тези, които са свързани с поддържане и ремонт, се отчитат като текущи разходи.

Разходите, които водят до подобряване на бъдещите икономически изгоди и с които може да се коригира балансовата стойност на дълготраен материален актив са:

- Изменения на отделен актив с цел удължаване полезния срок на годност на актива или да се увеличи производителността му;
- Осъвременяване на машинни части с цел осигуряване на значително подобряване на качеството на продукцията и/или услугите;

- Разширяване на възможностите за нови продукти и/или нови услуги;
- Въвеждане на нови производствени процеси с цел намаляване на производствените разходи;
- Икономически по-изгодна промяна на функционалното предназначение на актива;

Съгласно модела на себестойността активите се оценяват по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и с натрупаната загуба от обезценка. Тест за обезценка на активите се прави най-малко веднъж годишно към датата на съставяне на годишния финансов отчет. При наличие на признаци за обезценка на съответен актив се установява възстановимата му стойност – тя е по-високата между справедливата стойност минус разходите по продажба /нетната продажна стойност/ и стойността в употреба. Обезценка не се извършва когато едната от двете стойности е по-висока от балансовата стойност на актива.

Нетна продажна цена – цената, определена в неотменим договор за продажба в пряка пазарна сделка, намалена с разходите по продажбата. Ако няма пряка сделка – това е цената „купува” на активен пазар или цената на най-близката дата до датата на оценяване.

Разходите по продажбата – това са разходите за правни услуги, държавни и други такси, разходи по освобождаване на актива, преки допълнителни разходи по привеждане на актива в състояние за продажба.

Стойност в употреба – определя се чрез приблизителна оценка на бъдещите входящи и изходящи парични потоци, които предприятието очаква да получи от актива. Бъдещите парични потоци се оценяват за период не по-дълъг от 5 години.

Когато се установи, че балансовата стойност на имоти, машини, съоръжения и транспортни средства превишава тяхната възстановима стойност, тогава те се обезценяват незабавно.

При определяне необходимостта от осчетоводяване на обезценка на даден актив се прилага принципът на същественост – в „Енемона” АД е прието, че когато възстановимата стойност на даден актив се различава от балансовата му стойност не повече от 10% , обезценката няма да се осчетоводява.

Съгласно приложимите счетоводни стандарти за последващо оценяване на дълготрайните материални активи вторият разрешен подход е моделът на преоценката, т.е. активите се представят по тяхната справедлива стойност към датата на преоценката, намалена с последващата амортизация и намалена с последващи загуби от обезценка. При наличие на разлика между справедливата и балансовата стойност на даден актив /при спазване на принципа на същественост – над 10 %/, се осчетоводява преоценката.

Когато се преоценява един актив, се преоценява целия клас сходни активи.

Натрупаната амортизация се преизчислява пропорционално на промяната в брутната балансова стойност , така че след преизчисляването балансовата стойност на актива да е равна на преоценената стойност:

Дълготрайните материални активи от групите на имотите, машините, съоръженията, както и транспортните средства се оценяват след първоначалното им признаване всяка година и се представят в баланса по справедлива стойност.

Нематериални активи

Нематериалните активи са нефинансовите ресурси на предприятието, които:

- Нямаат физическа субстанция, независимо от факта, че могат да се съдържат във физическа субстанция или техният носител да има физическа субстанция;
- Са със съществено значение при употребата им;
- От използването им се очаква икономическа изгода;

Създадените в предприятието нематериални активи се признават и отчитат в зависимост от фазата на създаване. Когато вътрешносъздаден актив е резултат от изследователска дейност, той не се отчита като нематериален актив поради невъзможността по безспорен начин да се докаже, че е налице нематериален актив, който ще носи бъдещи икономически изгоди.

В резултат на дейност по развитие /фаза на развитие от вътрешен проект/ може да се признае нематериален актив, когато може да се обоснове:

- техническата способност за завършването му в готов вид за употреба или продажба;
- намерението за завършването му и за неговото използване или продажба;
- способността за използването или продажбата му;
- начините, чрез които този актив ще доведе до генерирането на бъдещи икономически изгоди при вътрешна употреба или наличие на пазар за евентуална продажба;
- наличието на съответни технически, финансови и други ресурси, необходими за приключване на развитието, използването или продажбата му;
- възможността за оценяване на разходите за този актив по време на неговото развитие.

Нематериалните активи се осчетоводяват по цена на придобиване, в която са включени покупната цена, митата, невъзстановимите данъци и всички преки разходи за подготовката на актива за използването му по предназначение. Те се амортизират по линейния метод на база на очаквания им срок на полезен живот. Когато има индикация, че нематериален актив е с фиксиран срок на черпене на икономически изгоди, тогава той е и срок на полезен живот, и срок на амортизиране.

Нематериални активи, на които не може да се определи полезен срок на използване, не се амортизират.

Разходите за изследователска (научна) дейност се признават за текущи разходи през периода на тяхното възникване.

Разходите по приключили проекти за развойна дейност след експертна оценка се признават за нематериален актив, когато се очаква черпене на бъдещи икономически изгоди.

Амортизирането на тези капитализирани разходи започва от момента на производството на продукцията по линеен метод за срока на очакваната икономическа изгода, но не повече от пет години.

Когато експертните оценки не могат да установят очаквани бъдещи икономически изгоди, тогава извършените разходи за развойна дейност се признават като текущи разходи за периода на извършената експертна оценка. През следващи периоди тези разходи не могат да се трансформират в нематериален актив.

Извършваните последващи разходи за нематериални активи, както и последващите оценки се третират по реда за дълготрайните материални активи.

ИНВЕСТИЦИИ

Инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия

Инвестиции – вложения на предприятието в капитала на други предприятия с цел извличане на печалба. Дългосрочните инвестиции са тези, които са направени с намерение да се задържат за значителен период и целят да носят печалба на дружеството през повече от един отчетен период.

Отчитането на инвестициите в дъщерни и асоциирани предприятия става съгласно М С С 27 „Консолидирани и самостоятелни финансови отчети” и М С С 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия”.

В „Енемона” АД инвестициите се отчитат по себестойността метод, т.е. по цена на придобиване.. Печалбите и загубите, получени при освобождаването от инвестиции в дъщерни предприятия, се осчетоводяват като текущи съответно по кредита на сметка „Приходи от

операции с финансови инструменти” и по дебита на сметка „Разходи по операции с финансови инструменти”.

Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти – това са инвестициите в земя, част от сграда или земя и сграда, която се държи от собственика с намерение по-скоро за получаване на приходи от отдаване под наем, отколкото за използване за производство или за административни цели. Тези имоти генерират парични потоци независимо от другите активи на инвеститора.

Първоначално инвестиционният имот се оценява по цена на придобиване, включваща всички разходи по сделката /хонорари, данъци, комисиони и др./. Не се включват разходите за пускане в експлоатация и началните оперативни загуби.

Инвестиционните имоти се отчитат **по справедливи цени**.

МСС 40 „Инвестиционни имоти” предлага два метода за последваща оценка на инвестиционни имоти.

Моделът на справедливата стойност изисква на всяка балансова дата балансовата стойност на инвестиционния имот да се привежда в съответствие със справедливата му стойност.

В края на всяка година ще си извършва оценка по справедливи цени и разликата до балансовата им стойност ще се признава за текущ разход/приход за отчетния период. Справедливата стойност е пазарната цена на имота, която не включва в себе си разходите по евентуална сделка с имота по продажба или друго освобождаване от него. Справедливата цена се определя от независим оценител.

Амортизация на инвестиционен имот, воден по модела на справедливата стойност, не се начислява, тъй като към всяка балансова дата стойността във финансовите отчети, представлява най-точната оценка на имота.

Инвестиционните имоти могат да се отчитат и **по цени на придобиване**. Те се третира по начин, който се прилага за дълготрайните материални активи.

Биологични активи

Дълготрайните биологични активи ще се отчитат по справедливи цени. В края на всяка година ще се извършва оценка по справедливи цени, като разликата до балансовата им стойност ще се признава за текущ разход/приход за отчетния период.

Разходите по създаването на дълготрайни биологични активи -трайни насаждения, ще се отчитат в тази група под формата на разходи по тяхното създаване (незавършено производство) до годината на плододаването, което ще се установи чрез експертна оценка. Трайното насаждение ще се включва в групата на дълготрайните биологични активи, като фактическата сума на разходите по създаването ще формира началната оценка.

Краткотрайните биологични активи - без едногодишните растения, ще се отчитат по справедливи цени. Преглед на справедливите им цени ще се извършва на всеки три месеца и задължително в края на годината. Разликите между справедливите им цени и балансовите им стойности ще се третираат като разходи/приходи за отчетния период.

Материални запаси

Материалните запаси са част от краткотрайните активи на предприятието, те са текущи активи, предназначени са за използване в дейността на предприятието или за продажби. Включват:

- Материали
- Продукция
- Стоки
- Незавършено производство
- Инвестиции в материали

Материалите участват еднократно в стопанската дейност и

пренасят своята стойност в състава на разходите на предприятието.

Продукцията е продукт на труда и е предназначена за продажба.

Стоките са придобити чрез покупка и са предназначени за размяна.

Незавършеното производство е съвкупност от разходи, от които се очаква да се произведе продукцията.

Инвестициите в материални запаси са материални активи, които са предназначени за инвестиционни цели, не за ползване пряко или непряко в стопанската дейност.

Материалните запаси при придобиването си се оценяват по историческата си цена под формата на цена на придобиване /доставната цена/, себестойност или справедлива цена.

В цената на придобиване се включват разходите по закупуването, преработката, и всички разходи извършени по доставянето на материалните запаси до съответното им местоположение и съхраняване.

Материалните запаси са разнообразни и с непрекъсната физическа или икономическа промяна, всяко придобиване е свързано с различни цени – в „Енемона” АД за тяхното намаление се оценява по среднопретеглена цена /себестойност/. Прилага поотделно за всяка конкретна единица материален запас. Среднопретеглената стойност е равна на сбора от среднопретеглените стойности на наличната конкретна единица в началото на периода и на постъпилите /закупени или произведени/ материални запаси, която стойност се разделя на количеството носители на тези стойности. Материалните запаси ще се оценяват към датата на баланса по по-ниската от балансовата и нетната реализуема стойност (продажна цена в условията на обичайната дейност, намалена с очакваните разходи по продажбата). Разликата ще се отчита като разходи от обезценка за отчетния период. Когато в края на следваща/и години нетната реализуема стойност на вече обезценените материални запаси се е повишила, се отчита възстановяване на загубите от обезценките, но до размера на вече отчетените разходи.

Себестойността на продукцията и незавършеното производство се определя от сумата на непосредствените (преките) разходи за материали, за персонала, за амортизации и други разходи, както и от полагащите се общи

променливи и постоянни производствени разходи, разпределени на база на нормалния оперативен капацитет на използваната техника.

Финансови инструменти

Финансовите инструменти ще се отчитат като активи, пасиви и капиталови инструменти.

Финансовите активи ще се представят в следните групи:

Заеми и вземания

Дългосрочните финансови активи са тези, които предприятието възнамерява да уреди след повече от 12 месеца от балансовата дата

Краткосрочни финансови активи

Това са финансови активи, създадени от предприятието чрез директно предлагане на пари, услуги или стоки. Към краткосрочните вземания се отнасят предоставените парични заеми със срок на погасяване до 1 година от датата на баланса, вземанията по продажби на стоки и услуги, вземанията по други видове продажби, вземанията по полици и други подобни документи за дълг, вземанията от подотчетни лица, от собственици или персонал, както и други подобни вземания.

Първоначалното оценяване става по справедлива стойност плюс разходи, които са пряко свързани с придобиването, т.е. по себестойност.

След това последващата оценка за кредити и вземания, които имат фиксиран падеж, става по амортизирана стойност /първоначалната сума минус получените погашения или постъпления, минус евентуални загуби от обезценки/.

Заемите, които нямат фиксиран падеж се оценяват по себестойност.

Краткосрочните вземания без определен лихвен процент се оценяват по оригинален фактурен размер, освен ако начислената лихва няма да окаже значително влияние. В условията на нормално работеща пазарна икономика лихвите не са високи, в резултат на което за краткосрочните кредити и вземания не биха оказали съществено влияние върху настоящата стойност.

Преоценка на тези активи не се прави, те могат да бъдат погасявани, обезценявани и отписвани и този резултат винаги е текущ приход или разход.

За точното представяне на вземанията във финансовите отчети /отчитайки сумите, които не могат да бъдат събрани от клиентите/, трябва да се начислят провизии по метода на възрастовия анализ, т.е. вземанията се групират по периоди, за които тези вземания са останали несъбрани/. Сметката за начислените провизии, която ще се кредитира с начислените разходи, е корективна и намалява салдото на вземанията в баланса.

Финансови активи, държани до настъпването на падеж

Това са активите с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, за които предприятието има положително намерение и възможност да запази до настъпване на падежа.

Съгласно МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване” „положително намерение” не съществува, ако:

- Намерението е да се задържи активът само за неопределен период;
- Има готовност за продажба на актива;
- Може издателят на актива да го уреди на изгодна за него, а не за инвеститора стойност;
- По време на текущия или на двата предходни периода предприятието е продавало или прехвърляло такива активи, без това да е правено близко във времето на падежа, след събирането на значителна част от главницата или вследствие на изолирано събитие;
- Предприятието не притежава необходимите финансови ресурси за продължаване финансирането на инвестицията;

Инвестициите, държани до настъпване на падеж, първоначално се признават в баланса по тяхната цена на придобиване. Последваща оценка не се прави, т.е. тези инвестиции се водят по себестойност /когато нямат фиксиран падеж, напр. акции/ или по амортизирана стойност /когато имат

фиксиран падеж, напр. облигации/.

Когато положителното намерение вече не съществува активът се преквалифицира в „актив на разположение за продажба” – тогава той се измерва по справедлива стойност и всяка разлика с досегашната балансова стойност се третира като текущ приход или разход.

Финансовите пасиви ще се представят в следните групи:

Финансови пасиви, държани до настъпването на падеж.

Дългосрочните задължения са платими след повече от 12 месеца от балансовата дата или след рамките на нормалния оперативен цикъл на предприятието – получени дългосрочни заеми от финансови и нефинансови институции, финансов лизинг, издадени облигации и полици, отсрочени данъчни задължения и др. Те се представят в баланса по настояща стойност като се използва подходящ процент на дисконтиране, който може да бъде обявеният, пазарният или вътрешноприсъщият лихвен процент за различните видове дългосрочни финансови пасиви.

Дългови инструменти – полици и облигации:

- Полиците имат дата на издаване, падеж, главница, лихва, издател, платец и др. Разликата между дисконтираната сума и главницата, която трябва да се плати в бъдеще, се нарича **дисконт**. Той се амортизира за периода от датата на издаване на полицата до датата на нейния падеж по метода на ефективния лихвен процент и постепенно се трансформира в текущ разход за лихви.
- Облигациите – договорно споразумение за дълг, длъжникът се задължава да заплати определена сума на определена бъдеща дата и периодично заплаща определен лихвен процент. Емитират се по цени, които не винаги съвпадат с номинала; когато облигация е емитирана по стойност по-висока от номиналната се получава разлика – „премия”, а когато е емитирана по стойност по-ниска от номиналната се получава разлика – „дисконт”.

Премията и дисконтът се амортизират по метода на ефективния лихвен процент. В баланса облигациите се представят увеличени с премията или намалени с дисконта.

Финансов лизинг

Когато активи са придобити при условията на разсрочено плащане разликата между първоначалната оценка и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на кредита. Лихвите се отчитат текущо при всяко плащане и получаване на фактура от лизингодателя.

В случаите, когато в договора не е посочен лихвеният процент, чрез използването на подходяща норма на дисконтиране, определена на база ОЛП, лихвен процент при най-малко рискови вложения - ДЦК, се определя сегашната стойност на придобития актив.

Краткосрочни финансови пасиви

Това са краткосрочните заеми и задължения, за които се очаква да се уредят до 12 месеца от датата на баланса или в рамките на нормалния работен цикъл на предприятието. Тук се включват задължения, платими до поискване, овърдрафти, декларирани дивиденди за изплащане, задължения към доставчици и клиенти, към държавата, към персонала, текущата част на дългосрочните задължения и др.

При първоначалното признаване на пасив предприятието го оценява по неговата себестойност, т.е. по цена на придобиване, включително и всички свързани със сделката разходи. След първоначалното признаване пасивите се оценяват по амортизирана стойност.

Капиталовите инструменти като финансови инструменти ще се представят чрез системата на емитиране на акции или облигации, които могат да се трансформират в акции.

Придобитите финансови активи и възникналите финансови пасиви, от които се очакват печалби в резултат на краткосрочни колебания в цените им, се представят в баланса като текущи активи и текущи пасиви. Като нетекущи финансови активи и финансови пасиви ще се отчитат тези ,

които се очаква да се реализират в периоди по-дълги от една година.

Придобитите финансови инструменти се отчитат по цена на придобиване.

Последващото оценяване и счетоводно отразяване на финансовите инструменти ще става в края на всеки месец, като се прилагат следните подходи:

- По справедлива стойност - за финансовите активи, обявени за продажба, и за финансовите активи и пасиви по справедлива стойност. Разликите между справедливите и балансовите им стойности ще се отчитат като приходи/разходи за годината на възникването им.
- По амортизирана стойност - за заеми и вземания с фиксиран падеж и които не се държат за търгуване, както и за финансови активи и пасиви, които се държат до настъпването на падеж. Амортизираната стойност се определя чрез амортизационен (погасителен) план, като се използва методът на ефективната лихва. Разликите се отразяват като разходи/приходи за отчетната година.
- По себестойност - за заеми и вземания без фиксиран падеж и които не се държат за търгуване, както и за финансови активи и финансови пасиви (деривативи, свързани с капиталови инструменти), за които няма борсова цена и справедливата стойност не може да бъде определена надеждно.

Финансовите инструменти се обезценяват на база на експертни оценки в края на годината. При необходимост обезценка може да се извърши и през годината. Сумите на тези обезценки се признават за разход за отчетния период.

Пари и парични еквиваленти

Паричните средства се отчитат по тяхната номинална стойност. В отчета за паричния поток са включени наличните парични средства, депозитите в банките, банковите овърдрафтни и бързоликвидни инвестиции по преценка на мениджъра по счетоводството.

В баланса банковите овърдрафти са включени в пасива - перото краткосрочни заеми.

При придобиването на чуждестранна валута тя се отчита по цена на придобиване или като се приложи обменният курс на БНБ към датата на получаване или на възникване на вземането или задължението. В годишните финансови отчети чуждестранната валута се представя по обменния курс към последния работен ден на календарната година.

Възникналите през годината и в края на годината курсови разлики се отчитат като текущи финансови разходи/приходи.

Доходи на наети лица

Доходите на персонала се определят от задълженията на предприятието за изплащане на заплатите, на вноските за пенсионното и здравното осигуряване и за осигуряване срещу безработица. Вноските ще бъдат в размери, определени в нормативните актове по социалното осигуряване.

Некомпенсируемите отпуски ще бъдат обект на счетоводно третиране в края на годината.

Данъци върху доходите

Данъкът върху дохода /печалбата/ се определя на база на данъчния финансов резултат.

Данъчният финансов резултат се определя като счетоводният финансов резултат (счетоводна печалба/загуба)

се преобразува с посочени в ЗКПО данъчни постоянни разлики и данъчни временни разлики.

Данъчните постоянни разлики са суми на разходи или на приходи, които не се признават за данъчни цели. С тях се увеличава счетоводният финансов резултат през годината на възникването им.

Счетоводният финансов резултат се увеличава и със сумата на несвоевременно отписани задължения, а се намалява със сумата на приходите от отписани задължения.

Данъчните временни разлики са отчетени счетоводни разходи и приходи, които не са признати за данъчни цели в годината на възникването им. Те ще бъдат признати през следващи години, когато настъпят условия за признаването им съгласно ЗКПО. Биват облагаеми и приспадаеми.

Временни разлики възникват от разликата между счетоводната и данъчната основа на активите и пасивите. В резултат на тях се представят и активите и пасивите по отсрочените данъци.

Основната част от активите и пасивите по отсрочени данъци се дължи на разликите в данъчната и счетоводната основа на разходи и приходи, което намира отражение и в отчета за доходите, и по годишната данъчна декларация.

Активите по отсрочени данъци ще се признават след експертна оценка на възможностите за тяхното отписване при обратно признато действие на съответната временна разлика.

Данъчният финансов резултат служи за основа за изчисляване сумата на полагащият се за годината данък върху дохода (печалбата), умножена по данъчната ставка.

Признаване на приходите

Признатите продажби при получаването на сумите или при фактурирането на краткотрайните материални активи или услуги формират дохода на предприятието. След като се приспаднат фактическата себестойност на материалния запас или услуга, както и разходите по организацията и управлението, по продажбите, тогава се формира

финансовият резултат от основната дейност на предприятието.

Продажбите на стоки, продукцията и услуги се признават на датата на извършване на продажбата и получаване на потвърждение от клиента за тяхното доставяне. В края на периода услугите ще се оценяват на база етап на изпълнение на услугата.

Приходите от продажби се признават, когато са изпълнени едновременно следните условия:

- Продавачът е прехвърлил на купувача значителни рискове и изгоди, свързани със собствеността на продукцията;
- Продавачът не запазва участие в управлението или ефективен контрол върху продаваната продукция;
- Сумата на прихода може да бъде надеждно изчислена;
- Продавачът има икономическа изгода, свързана със сделката по продажбата;
- Извършените разходи или тези, които ще бъдат извършени по сделката, могат да бъдат надеждно изчислени;

Сделки, при които продавачът запазва значителни рискове, свързани със собствеността, не се признават за продажби и приходът не се признава.

Приходите от лихви ще се признават на пропорционално-времева база при реализиране на дохода от съответния актив.

Приходите от дивиденди се признават след решение на общите събрания на дъщерните и асоциираните предприятия.

Разходи

Разпределяне на променливите и на постоянните общопроизводствени разходи в “ЕНЕМОНА” АД:

- Променливите общопроизводствени разходи са пряко зависими от количеството на произведените продукти и услуги.
- Постоянните общопроизводствени разходи не се влияят пряко от обема на произведените продукти и услуги. Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи по изделия се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности.

Извършените разходи са обект на счетоводно третиране, като се спазва посочената в отделна наредба система на тяхното отчитане.

Провизии

Провизиите са задължения с неопределена срочност или неопределена стойност. Всяка провизия е пасив, чието възникване се основава на отчетените за него разходи. Тя се признава от предприятието при наличие на:

- Сегашно право или конструктивно задължение, което е резултат от минали събития;
- Вероятност да бъде необходим поток от ресурси за погасяване на задължение;
- Възможност да бъде направена надеждна оценка на задължението;

Провизията се оценява по подхода на приблизителните оценки. Сумата на провизията трябва да бъде най-добрата приблизителна оценка на разходите, които са необходими на сегашното задължение към датата на баланса, отчитайки съответните рискове и несигурности.

Основа за определяне сумата на провизията е сегашната стойност на разходите, които се очаква да бъдат направени за покриване на задължението.

Провизии следва да се начисляват при поемане на гаранции от предприятието, което продава стоки, че ще поеме разходите по отстраняване на появили се през определен срок производствени дефекти.

Провизии ще се признават, когато за тях съществува правно или конструктивно задължение в резултат на минали събития.

Задълженията за опазване на околната среда се признават като провизии поради факта, че те са възникнали по повод на действащото законодателство.

Други счетоводно-отчетни ситуации

Всяка възникнала счетоводна ситуация ще бъде съобразявана с изискванията на съответно приложими стандарти. Такива ситуации могат да бъдат: бизнескомбинации, лизинг, отчитане по сегменти, наличие на грешки, изисквания за представяне на междинни финансови отчети, възникнали преустановяващи се дейности и други.

Годишни финансови отчети

Активите и пасивите в счетоводния баланс ще се групират като текущи (краткотрайни/краткосрочни) и нетекущи (дълготрайни/дългосрочни).

Отчетът за доходите ще се представя с двете възможни схеми за групиране на разходите: според същността и характера на разходите и при необходимост: според функционалното предназначение на разходите.

Отчетът за измененията в капитала ще се представя, като намерят място увеличенията и намаленията в елементите на собствения капитал.

Отчетът за паричните потоци ще се изготвя на база на прекия метод.

Годишните финансови отчети ще се изготвят не по-късно от 31 януари на следващата година. До 05 февруари отчетите се приемат от ръководството и се предоставят на независимия одитор за оценка и заверка.

Общи положения по изготвянето на годишния финансов отчет.

Годишният финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД се съставя към 31 число на финансовата година.

Съставител на годишния финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД е главният счетоводител на дружеството, тъй като отговаря на изискванията на разпоредбите на чл.35, ал.1, т.1, съответно буква или чл.35, ал.1, т.2 или чл.35, ал.1, т.3; и чл.35, ал.2 - всички от Закона за счетоводството.

Годишният финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД се подписва от съставителя му и от ръководителя на предприятието и се подпечатва с печата на предприятието.

Годишният финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД подлежи на независим финансов одит и се одобрява официално за публикуване от Съвета на Директорите.

Отчетът се заверява от регистриран одитор. Отчетът и докладът на регистрирания одитор се публикуват в срок до 3 месеца след официалното одобряване.

Вярно и честно представяне на информацията в годишния финансов отчет.

Годишният финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД представя вярно и честно имущественото и финансово състояние на предприятието, отчетения финансов резултат, промените в паричните потоци и в собствения капитал.

За да отговори на изискването за "честно представяне" предприятието:

- е избрало и прилагало счетоводна политика в съответствие със Закона за счетоводството и Международните счетоводни стандарти
- е избрало собствена счетоводна политика с цел избягване на подвеждащо представяне и е оповестило този факт.

Информацията, представена в годишния счетоводен отчет на "ЕНЕМОНА"АД е съобразена с регламентираните в Закона за счетоводството и основни счетоводни принципи за:

- Действащо предприятие
За съобразяване с принципа "действащо предприятие" при изготвяне на годишния финансов отчет са изследвани следните признаци, които са приети като индикатори за определяне на невъзможността "ЕНЕМОНА"АД да функционира в предвидимото бъдеще:

Финансови признаци, имащи съществено значение за характеризирането на „ЕНЕМОНА АД като действащо:

- наличие на краткосрочни и дългосрочни задължения с изтекъл и наближаващ падеж, без да съществува реална перспектива за погасяването или реструктурирането им;
- присъствие на редица отрицателни финансови показатели за капиталова адекватност, ликвидност, трудносъбираеми и несъбираеми вземания;
- високи загуби от основните операции;
- неспособност за изплащане на задължения за дивиденди, които са текущи, просрочени или спрени за изплащане;
- невъзможност за финансиране на текущата дейност;
- наличие на голям обем разплащания в брой по търговските сделки;

- наличие на ограничен брой клиенти с добра платежоспособност и стабилна репутация;

Оперативни признаци, касаещи оценката на „ЕНЕМОНА”АД от гледна точка на неговата състоятелност:

- загуба на основни клиенти;
- надмощие и стабилитет на пазара на други предприятия;
- зачестили състояния на неплатежоспособност, влошена ликвидност, капиталова адекватност и фалит на други предприятия;
- голям брой и висок стойностен обем на заведените срещу предприятието съдебни дела;
- промени в законодателствата и регионалната политика с неблагоприятни последици за предприятието;
- наличие на неблагоприятен микроклимат;
- загуба на висококвалифициран управленски и оперативен персонал.

За установяване на тези признаци се осъществяват следните процедури:

- Анализират се размера и падежа на всички вземания и задължения.
- Изчисляват се и се анализират редица показатели: платежоспособност, ликвидност, капиталова адекватност, рентабилност, доходност.
- Установяват се отношенията между наличните финансови активи и необходимостта от такива в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.
- Анализират се финансовите резултати, получени от основните и финансовите операции.
- Обсъждат се изготвените финансови отчети, планове и прогнози.

- Преглеждат се събитията, настъпили след датата на приключване на баланса, които могат да повлияят на възможността на „ЕНЕМОНА”АД да продължи да бъде действащо.

Текущо начисляване

При изготвяне на годишния финансов отчет (с изключение на отчета за паричния поток) на “ЕНЕМОНА”АД се съблюдава принципа на "текущо начисляване", т.е. операциите и събитията, както и приходът от тях се отразяват в счетоводните регистри и се включват в годишния финансов отчет към момента на възникването им, а не при плащането на паричните средства или техни еквиваленти; разходите се признават в годишния финансов отчет на базата на връзката им с приходите.

Информацията, представена в годишния счетоводен отчет на “ЕНЕМОНА”АД е съобразена и с регламентираните в Закона за счетоводството изисквания:

- разбираемост, т.е. да е полезна за потребителите при вземане на решения;
- уместност, т.е да дава възможност на потребителите да оценяват минали, настоящи или бъдещи събития и да потвърждават или коригират свои предишни оценки при вземане на икономически решения;
- надеждност, т.е. не съдържа съществени грешки или пристрастност;
- сравнимост - дава възможност за сравняване на информацията на „ЕНЕМОНА”АД от различни години, както и с информацията от други предприятия, за да се оценят ефективността, финансовото състояние и промените в него;
- независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс - всеки отчетен период е третиран сам за себе си,

независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на годишния финансов отчет в началото на текущия отчетен период съвпадат с данните в края на предходния отчетен период.

Правила за изготвяне на годишния финансов отчет:

При изготвяне на годишния финансов отчет се съблюдават и следните правила:

Последователност на представянето:

- Представянето и класификацията на статиите във годишния финансов отчет се запазва непроменено за отделните отчетни периоди.
- Представянето и класификацията на статиите във годишния финансов отчет се променя през даден отчетен период поради: настъпила значителна промяна в дейността на предприятието; налице е необходимост от представяне по нов начин, ползата от което е явна; наложена е промяна с нормативен акт ;

Същественост:

- всяка съществена статия се представя отделно в годишния финансов отчет, а несъществените суми се окрупняват със сумите от подобен характер или функция. При съставяне на годишния финансов отчет на "ЕНЕМОНА"АД е прието, че информацията е съществена, ако нейното неоповестяване би оказало влияние при вземането на стопански решения от потребителите ѝ.

Компенсирание:

Активи и пасиви не се компенсират.
Статиите за приходи и разходи не се компенсират

Сравнителна информация:

- В годишния финансов отчет на “ЕНЕМОНА”АД се посочва сравнителна информация по отношение на предходния отчетен период.
- При изготвянето на годишния финансов отчет на “ЕНЕМОНА”АД се съблюдават следните технически изисквания:
  - изготвя се в хиляди левове;
  - изготвя се за период от 1 календарна година;
  - в счетоводния баланс, отчета за дохода и отчета за паричните потоци се посочва информация и за предходния отчетен период при съобразяване с принципа за съпоставимост;
  - притежава реквизитите: наименование и правна форма на предприятието; седалище и адрес; период за който се отнася; дата на изготвяне;
  - поставяне в скоби на отрицателните величини на статиите от финансовия отчет.

Годишният финансов отчет на “ЕНЕМОНА”АД подлежи на независим финансов одит и във връзка с това, с оглед регламентираното в чл.33, ал.1 от Закона за счетоводството, освен финансовия отчет **се съставя и отчет за управлението**, който включва:

- достоверно изложение за развитието на дейността и за състоянието на предприятието;
- важни събития, настъпили след годишното приключване;
- предвижданото развитие на предприятието;
- дейността в областта на научните изследвания и проучвания;
- движението на акциите;
- друга информация (по преценка на предприятието).

Годишният финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД се съхранява за срок от 20г. след изтичане на отчетния период, за който се отнася

Съдържание на годишния финансов отчет:

Съставните части на годишния финансов отчет на "ЕНЕМОНА" АД са:

- счетоводен баланс,
- отчет за доходите,
- отчет за паричните потоци,
- отчет за собствения капитал
- приложения.

СЪСТАВИЛ:
(М. Станислава)

